

Observatoriul este de două ori în săptămână, Miercuri și Sâmbătă.

Pretului

pentru Sibiu pe 1 an întreg 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dus la casa cu 1 fl. mai mult pe an; — trimis cu poșta în învârtul monarhiei pe 1 an întreg 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — În străinătate pe 1 an 10 fl. sau 22 franci, pe 6 luni 5 fl. sau 11 franci. — Numeri singuratici se dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIUL

Diariu politic, national-economic și literar.

Anul V.

Ori-ce inserate,

se platesc pe serie sau linia, cu litere merute garmondu, la primă publicare câte 7 cr., la a doua și a treia câte 6 cr. v. a. și preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurul public.

Prenumeratiunile se pot face în modulu celui mai ușor prin assemnatiunile poștei statului, adresate de a dreptul la Redacțiunea Diariului

„Observatoriul” în Sibiu.

Nr. 26.

— Sibiu, Sâmbătă 3 15 Aprilie. —

1882.

Deschidere de prenumeratiune

la

„Observatoriul”

dela 1/13 Aprilie înainte.

Pentru acei domni abonati cari prenumerasera dela 1/13 Aprilie 1882 pe 1 an, dela 1/13 Iuliu pe 9 luni, era altii pe 6 sau si numai pe 3 luni, abonamentulu espiia cu finea lunei Martiu. Pentru-că se potenu regula de timpuriu o espeditiune esacta a diariului, rogamu pe dñii abonatii respectivi se binevoiesca a isi descoperi vointia înainte de 1/13, innoindu'si abonamentulu cu pretiurile aratate in fruntea diariului: de 8 fl. pe 1 an, 4 fl. pe 6 luni inlăintrulu monarhiei, era in afara din monarhia cu 22 franci pe 1 an, cu 11 franci pe 1/2 an, in aur sau in bilete de banca sau hipotecarie, era fractiunile, anume din Romani'a, se potu implini cu marce de posta.

Redacțiunea și Editur'a.

Inmormentarea baronului Georgiu Hurmuzachi

fundatoriu și presedinte alu „Societății pentru cultur'a și literatur'a romana in Bucovin'a”, ablegatu la senatulu imperialu vienesu, proprietariu mare etc. etc.

(repausatu in Cernauti in 1/13 Martiu a. c. in etate de 65 de ani).

In numerulu precedentu alu „Aurorei romane” din 1 Martiu a. c. aduseramu la cunoscinti'a prea stimatiloru nostri cetitori dureros'a și multu intristatorea veste despre repausarea baronului Georgiu Hurmuzachi, fundatoriu și presedinte alu „Societății pentru cultur'a și literatur'a romana in Bucovin'a”. — Perdere nationala nereparabila, care nu se pôte descrie, ci numai simți de cătra fiacare romanu adevratu, și alesu de cătra romanii bucovineni, că-ci nobil'a și patriotic'a familia Hurmuzachi a fostu pentru biseric'a și poporatiunea

noștra bucovinena „unu alu doile adevratu ângeru paditoriu!” Si istoriculu viitoru alu culturei și desvoltarei noastre nationale, ba mai multu alu Bucovinei chiaru, — va trebui se atribue acestei familii o insemnata parte din ea.

Baronulu George Hurmuzachi patimia déjà de vreo doi ani încôce și poterile fisice ilu parasiau vediendu, asia încatu acêsta mare perdere se asteptă din di in di și nu surprinse pre nimene. Indata inse ce ajunse ea la cunoscinti'a onoratului publicu, se și grabira amicii și cunoscutii stimatori, precum și corporatiuni întregi a esprima condolenti'a lor consangeniiloru intristati, alesu multu stimabilei dōmne baronese veduve, Eufrosin'a Hurmuzachi.

Comitetulu „Societății pentru cultur'a și literatur'a romana in Bucovin'a” condusu de vice-presedinte societății, preocupios'a sa parintele archimandritu Mironu M. Calinescu, depuse a dou'a di pe rael'a neuitatului lor presedinte o cununa frumoșă de lauru verde, de care atarnau dōue panglice mari in colorile tierii și ale societății literare, ce purtau inscripțiunea in aur: „Neuitatului și multu meritosului fundatoriu și presedinte” — „Societatea pentru cultur'a și literatur'a romana in Bucovin'a”, și esprima apoi multu stimabilei dōmne baronese și celoralti consangeni condolenti'a întregi Societății literare, veduvite prin repausarea baronului. Astfelia facura și alte persoane și corporatiuni, precum: societatea „Armonia”, societatea academica „Junimea” etc. etc. dovedindu marile și multele simpatii, ce le avea repausatulu baronu in sinulu tierii și alu societății noastre, pecandu preotimea noastră din Cernauti se perondă făcendu rugatiuni lănga repausatu; era prea onoratulu corpu professoralu alu gimnasiului gr-or. din Sucév'a adresă „Comitetului Societății veduvite” urmatorea telegrama de condolentie: „Prea onorabil'a „Societate pentru cultur'a și literatur'a romana in Bucovin'a” bine-voiiesca a luă la cunoscinti'a espressionea simtiemintelor de durere de care suntemu petrunci din caus'a perderei barbatului celebru și neuitatu alu tierii și natiunii, domnulu baronu Georgiu Hurmuzachi.” — Corpulu professoralu alu gimnasiului din Sucév'a.

Asemene in diu'a inmormentarii, Joi in 16 Martiu st. n. se grabira toti Cernautienii a'i face repausutulu ultimele onoruri, incependu dela presedinte tierii baronulu Alesani, domnulu de Klimesch, primariulu capitalei și alte autoritati civile, militare și scolastice in frunte cu siefii lor, până la celu mai simplu cetatienu, caruia nu'i remase necunoscuta activitatea binefacetoria a repausatulu baronu și nobilulu lui caracteru.

Alesu prea-santi'a sa parintele arhiepiscopu și metropolitu Dr. Silvestru Morariu dimpreuna cu prea venerabilulu seu cleru a voitutu și a sciututu a'i aretă bunului patriotu și crestinu și multu meritosului anteluptatoriu alu autonomiei bisericei noastre recunoscinti'a, stim'a și iubirea acesteia: pornindu cu processiunea bisericeșca dela sant'a Catedrala cătra locuintia repausatulu unde se află publiculu adunatu, binecuvântă acolo pre repausatu și lu porni apoi cu rugatiunile îndatinate cătra Biserica Catedrala, dar' nu pe trasur'a funebrala, ci dusu fiindu de teologii universitatii noastre Francisco-Josefine.

Aici pontifică inaltu prea-santi'a sa parintele arhiepiscopu și metropolitu, asistatu fiindu de inaltu preocupiosile lor parintii archimandriti: Arcadiu, Veniaminu și Mironu, precum și de mai multi consiliari consistoriali, professori dela facultatea teologica și catecheti-professori dela scōlele mijlocie ale Capitalei, dinpreuna cu doi archidiaconi, era corulu seminarialu condusu de alumnulu Vasilevski cantă esceptionalmente fōrte bine.

Aici doria, doria din ânima inaltu prea-santi'a sa parintele arhiepiscopu și metropolitu se'i dica insu-si prea nobilulu seu amicu, colega și compatriotu ultimulu remasu bunu! Dar semtiemintele de sincera stima și adēna recunoscinti'a nutritre totudeauna pentru nobilulu repausatu, dar' durerea pentru perderea lui ilu invinsu, petrundiendu lu prea multu, și inaltu prea-santi'a sa se vedu silitu contra dorintiei, contra programei stabilite, a lu onoră pre preocupios'a sa parintele archimandritu Mironu M. Calinescu cu tinerea cumentarii din partea bisericeșca! Astfelia deveni, că acēsta nu se tinu, conformu programei, in Catedrala, ci se amană până la mormentu unde si se

Foisiór'a „Observatoriului”.

Crescerea igienica a copiiloru.

Instructiuni poporale pentru mame

de

Dr. J. Felix

Membru alu Academiei romane și alu Consiliului superioru medicalu.

XII. Despre unele bōle ale copiiloru mici.

(Urmare si fine).

Bōl'a de ochi. Daca ochii copilulu se lipsescu in timpulu somnului sau daca curge muci și puroiu (coptura) din ochi, daca ochii sunt rosii și inflati, se se spele ochii cu cărpa fōrte curata muiata in apa rece, se se puie pe ochi asemenea cărpe și se se acopere ferēstr'a cu o perdea mai grōsa de colōre închisa, pentru că se fia intunericu in casa. Acēsta bōla este cāte-odata molipsitōre, trece dela ochiulu bolnavu la celu sanetosu și dela unu copilu la altulu sau la unu omu mare; de acea se nu se spele ochiulu bunu cu aceasi cărpa și cu aceasi apa cu care s'a spelatu celu bolnavu. Indata dupa nascere bōl'a de ochi este fōrte periculōsa și multi copii remanu orbi din acēsta bōla. Se nu se puie nici o doctoria pe ochi sau in ochi, ci se se tie numai curati, se se acopere cu cărpe curate și se se transporte copilulu fără întârziere la mediculu celu mai apropiatu sau la spitalu.

Pete albe in gura (margaritarelu, muguet, aphthe) provinu din necuratenia, se potu preveni prin spalarea regulata a gurei (și a biberonulu)

nului daca copilulu se nutresc cu biberonu). Spalarea gurei cu zaharu pisatu și cu miericica inlesnesce nascerea acestoru pete. Ele se vindeca prin curatiēni'a cea mai mare, prin spalarea gurei repetata de 10 ori pe di cu apa, in care s'a disolvatu pușinu borace, sau in lips'a boracelui pușina piētra acra. Aceste pete se intindu dela budie, dela gingii și dela limba in jos spre gutu, unde nu se mai potu vedē si departă prin spalaturi și, scoborindu-se petele până aprōpe de stomacu, copilulu mōre.

Rubeol'a (Morbili, Roseola, Pojarulu micu, coru) incepe cu caldura și cu tuse, dupa 2, 3 sau 4 zile iesu pe piele pete rosii. Nu este necesariu că copii se se acopere cu plapami grele pentru că se asude, nici că se li se dea paparone și alte beuturi pentru a scōte rubeol'a pe suprafatia, că-ci rosietia ese de sine. Asemenea se nu se tie totudeauna ferestrele inchise, ci se se aerēasca camera odata pe di celu pușinu. Albiturile (rufele) se potu premeni. In casuri obicinuite si nu prea grele, bōl'a trece fără medicamente. Tusea se pôte potoli prin beutura de lapte caldu cu zaharu, de ceaiu de nalba caldu cu zaharu sau cu candelu; că alimentu se se dea copiiloru mai maricei supu cu lapte. Bōl'a este contagiōsa (molipsitōre) și se bolnavescu de densa in aceasi familia toti copii unulu dupa altulu. Vecinii și mai alesu vecinele cari au copii se nu vie se vedea copilulu bolnavu, pentru că se nu aduca bōl'a in cas'a lor și la copii loru proprii. Candu bōla a aparutu intr'o casa, se nu mērga din acea casa nici unu copilu la scōla in timpulu bōlei și inca 3 septemani dupa vindecarea ei.

Scarlatin'a (pojaru, cochinada, cochinarii) incepe cu caldura mare și cu gālci, dupa trei zile pielea devine stacojia. Cāte-odata bōla gātului are form'a anginei diphtherice, acoperindu-se gālcele cu nisce piei albe. Oblojirea gututui cu slanina rinceada și cu masline nu este folositoria. Se se dea copiiloru beuturi caldicele, ceaiu de nalba, ceaiu de musiatielu,

lapte fierțu; copii mai mari se faca adese-ori gargara cu apa caldica in care s'a topitu piētra acra pisata (o lingurita rasa de piētra acra pisata la o litra de apa), ori cu apa de calce, și se se nutresca numai cu lapte și cu supa. Bōl'a este contagiōsa; se se caute că rubeol'a (pojarulu-micu, coru) și se se observe aceleași mesuri că la rubeola. Cātea septemani dupa vindecarea scarlatinei, se infla cāte-odata obradiulu, piciorule, pantecele și alte parti ale corpului. Atunci se se puie copilulu in patu și se i se dea de 2 ori pe di ceaiu de ienupere.

Versatulu. Se se unga obradiulu cu untu-delemnu bunu. Copii mai mari se faca adese-ori gargara cu apa curata caldica și se se nutresca cu lapte și cu supa. Se se vaccinede tōte persoanele nevaccinate aflate in casa și in vecinetate; se se revaccinede (se se altoiesca alu doilea) tōte persoane cari au fostu vaccinate de mai multu timpu de cātu de 7 ani.

Tusea convulsiva (tusea magarēscă). Tusea violenta fără caldura (numai la inceputulu ei se infebinta cāte-odata copilulu) care vine prin accese de mai multe ori pe di și pe nōpte; in timpulu accesului fati'a devine rosia și inflata, ochii lacrimēdia și se rosiescu asemenea, copilulu vērșă. Tusea convulsiva este fōrte contagiōsa și durēdia dela 1 până la 3 luni. Casurile obicinuite de acēsta bōla n'au trebuintia de cautare cu medicamente; copii bolnavi se nu fia inchisi in casa, ci se li se permitia esirea in aeru; cas'a se se aerēasca celu pușinu de 2 ori pe di, se se dea copiiloru hrana usiōra dāra suficienta, mai cu sēma lapturi. Copii dintr'o casa in care s'a aretatu tusea magarēscă, se nu mērga la scōla până la vindecarea copilulu bolnavu.

Gālcele. Amigdalele (murele) se rosiescu și se infla, cāte-odata apare unulu sau mai multe puncte albe mici pe mure, adese-ori gātulu se infla pușinu pe din afara in dreptulu gālcelor. Copii inghitu anevoe, au dureri și caldura. Se va inveli gātulu cu unu servetu

implini precuviosii'a sa parintele archimandritu Calinescu detori'a in modu-i indatinatu, in modu escelentu, aretandu, insirandu si ilustrandu cu indatinat'a-i caldura si elocuentia, meritele cele mari si multe ale prea nobilului repausatu: cá patriotu, cá cetatienu, cá crestinu si cá omu in genere, cu deosebire pentru Bucovin'a! Aretandu nespusa a pierde, ce amu incercatu prin repausarea neuitatului baronu George Hurmuzachi!

Dupa aceste rosti secretariatulu „Societatii literare“ professorulu Joanu J. Bumbacu urmatórea cuventare:

„Fratiloru, suroriloru, amiciloru si voi toti ceilalti prea onorati stimatori presenti ai repausatului!

Chiaru in acestu momentu ati auditu laudele si meritele cele mari si multe ale prea nobilului repausatu, — le-ati auditu rostindu-le, insirandu-le, si ilustrandu-le din partea maicei biserici prin rostulu viu si elocuentu alu unui apostolu si ministru alu altariului, — ati auditu binecuventarea data activitatii repausatului nostru frate, — ati vedintu cunun'a de laude cu carea s'a incoronatu ea!

Acuma fratiloru, vine se vorbésca prin mine „Societatea pentru cultur'a si literatur'a romana in Bucovin'a“, carea a perdutu in repausatulu pre nobilulu seu fundatoriu si presiedinte!

Dar dupa cele dise si recunoscute de cátra maic'a biserica prin rostulu viu si elocuentu alu unui apostolu si ministru alu altariului, — ce mi-a mai remasu de disu? — Puçinu! fórté puçinu! Si apoi chiaru, dac'ar mai fi si remasu, putereasiu eu óre se le descriu dupa adeverat'a loru valóre? O nu! Spre acésta sum eu prea micu si prea slabu. Inse nici nu mai este de trebuintia a mai descrie si insirá meritele cele multe si nepretiuíte ale nobilului repausatu, cá-ci ele-su cunoscuté si recunoscute de toti, pâna chiaru si de Inusu-si Maiestatea Sa, prea bunulu nostru Imperatu. Marturu este intréga Bucovin'a, care plânge! Marturu insa-si prea'nalta imperatia Habsburgica, care remanendu credintiósá datinei Habsburgiloru, — a sciutu pretiui: atátu prea nobil'a descendencia a Hurmuzacheniloru consángeni cu ilustru Movilesci, cátu si virtutile si meretele loru cetatienesci-patriotice din trecutu si prezentu!

Ferice de acelu poporu, carele are astfelu de fii ca fratii Hurmuzachi, ce-au fostu o intréga „pleiada de lucéferi“ pentru tiér'a nóstra, — si astu-feliu de Capi, — astu-feliu de Monarchi in fruntea sa, cum sunt Gloriosii Habsburgi!

In acestu momentu dar' de despartire, in acestu momentu, candu prea nobilulu repausatu se retrage din activitate la locul de repausu, nu'mi mai remâne mie alta de disu, decâtu se exprim cu ce ochi si cu ce simtieminte privesce acésta despartire si nespusa a pierde aduncu intristat'a „Societate pentru cultur'a si literatur'a romana in Bucovin'a“ cea mai iubita si mai cautata fica a prea nobilului repausatu! 'Mi mai remâne numai se spunu: de'lu crede ea de-acum inainte pre neuitatulu seu fundatoriu si presiedinte „de mortu séu ba?!”

muiatu in apa rece si storsu si legá de asupra cu altu servetu uscatu; servetulu udu nu se va schimbá inainte de a se uscá. Copilulu va udá gátulu cu beuturi caldicele: lapte caldicelu, ceaiu de nalba. Copií mai mari potu face la câte 2 ore gargare cu apa caldica in care s'a topitu puçina piétra acra. Se nu se dea cu degetulu in gátu pentru a strivi gâlcile, se nu se sufle in gátu cu prafuri, se nu se stérge gâlcile cu tiperigu sau cu piétra vineta.

Angin'a diphtherica. Gâlcile inflamate se acopere cu o piele alba sau alba-cenusia, gátulu se imfla pe din afara, copií vorbescu pe nasu si slabescu curendu. Acésta bóla este contagiósá si fórté periculósá. Se se caute cá gâlcile. Copií mai mari se face la fiacare jumetate de ora gargare cu apa de calce (apa de varu preparata cum am aretatu mai susu lu „ordinare“). Se se mai dea copiiloru câte-unu prafu de chinina pe di (sulfatulu de chinina trebuie se se gasésca la primari'a fiacarei comune rurale) si se se chieme de graba unu medicu. Vecinií cari au copii se nu intre in cas'a unde se afla unu copilu bolnavu de angin'a diphtherica. Din cas'a in care se afla unu asemenea bolnavu se nu mérga nici unu copilu la scóla. Daca móre copilulu, se nu se asiedie in biserica, ci se se duca de a dreptulu la cimitiru. Dupa insanetosirea sau mórtea copilului, se se aerésca si se se curetie bine interiorulu casei, se se oparésca cu apa fierbinte asternuturile cari au fostu manjite de balele copilului bolnavu.

Crupu (gusterulu). Copilulu tusiesce cu voce ragusita si se astupa in gátu. Adeveratulu crupu este o bóla fórté periculósá; nu tóte casurile inse de tuse cu ragusiéla si cu astupare in gátu sunt gusteru. Se se dea copilului adese-ori apa cu zaharu, se se oblo-

Si adressându-me directu la tine prea nobile repausate, la tine parinte Georgie Hurmuzachi: — 'Ti declaru: „Cum-cá multu iubít'a ta fica, „Societatea pentru cultur'a si literatur'a romana in Bucovin'a“ — nu crede, nu póte crede c'ai muritu! Tu te-ai retrasu numai din activitate la locul de repausu, obositu fiindu de atáta ostenéla, — rezultatulu firescu alu unei activitati neadormite! Te-ai retrasu numai spre a te convinge, — din independent'a activitate si procedura a multu iubitei tale fice, — „incátu te-a'ntielesu, te-a priceputu ea si pâna la ce maturitate a ajunsu!“ Aceste sunt de adi innainte privirile si simtiemintele ficei tale, — acésta-i de adi innainte credinti'a „Societatii pentru cultur'a si literatur'a romana in Bucovin'a“. Si acum fratiloru, dati-mi inca voia se ve aretu, cumcá acésta este in-adeveru si credintia poporului nostru romanu, — se ve dovedescu, cá parintele nostru Georgiu Hurmuzachi n'a muritu si nici nu va muri vre-o-data!

Si acésta, fratiloru, nu'mi cade greu, pentru-cá poporulu nostru romanu crede in nemurirea fiacarui románu la locu, — fia-carui omu de omenia, — si pentru acésta nici nu dice despre unu atare, c'a muritu, ci numai c'a repausatu, adeca s'a retrasu din activitate la locul de repausu, éra sicriulu séu racl'a pentru repausatu o numesce elu salasiu, si gróp'a locasiu! negândindu nici macar unu singuru momentu, cum-cá repausatulu ar fi mortu, ci considerándulu de viu si pregatindu'i salasiu si o locuintia! — Adeca: intocma cum crede si marele poporu germanu, inse numai despre „unu singuru“ barbatu alu seu, — despre Imperatulu „Fridericu Barba-rossa“.

Si óre de unde se via acésta credintia a poporului nostru?

Din inchipuirea ce-o are elu despre Dumnedieire, despre relatiunea sa cátra ea si despre sine insu-si, cá unulu ce este ziditu dupa chipulu si asemenarea lui Dumnedieu.

Éta ce dice elu in un'a din rugatiunile sale: . . . „Datatoriule de viétia, vine si te salasiluesce intru noi!“ . . . Va se dica, elu se socóte de unu ce, in carele póte se locuésca chiaru insa-si Dumnedieirea cea fara inceputu si sfirsitu, — se socóte si pre sine fara sfirsitu absolutu, éra incetarea din vietia: o simpla si frésca retragere la locul de repausu dupa activitate ostenitóre. Si in-adeveru, de s'ar fi perdutu tóte doctrinele bisericesci despre nemurirea sufletului, de s'ar fi perdutu intregulu glosariu alu limbei nóstre, si de-ar fi remasu numai singuru cuventulu „repasá“ in intielesulu de astadi, aplicatu la fenomenulu incetarii din viétia acésta, noi amu trebui din elu singuru se conchidemu, cumcá poporulu románu a crediutu in nemurirea sufletului, ba pâna si in cea a trupului!

Si totu din acésta vedemu, cumcá si disele laureatulu rege alu poesii române, — ale lui V. Alexandri in minunatulu seu poemu epicu, numitu „Sentinel'a romána“, — vedemu cum-cá respingerea cu indignatiune a ideii de mórte nu este numai o simpla exaltatiune poetica, ci cá calaretiulu románu a fostu deplinu indreptatitu a'i responde vulturului ingrijatu de sórtea lui:

jésca gátulu in dreptulu laringelui (a berigatiei) cu mustaru pâna candu se rosiesce tare; daca se afla in casa sau la primaria prafuri pentru versaturi, se se dea copilului se verse.

Friguri (febre intermitente). Accesele se compunu obicinuitu din fiori de frigu si din caldura si se sfirsiescu cu nadusiéla, alta data accesulu consta numai in caldura fara fiori de frigu, cu nadusiéla sau fara nadusiéla; la copií mai mari accesulu póte constá numai in durere de capu, fara frigu si chiaru fara caldura. In timpulu liberu intre doue accese copilulu se afla binisioru. Singurulu medicamentu in contra friguriloru este sulfatulu de chinina, medicamentu fórté amar, care trebuie datu cu sil'a copiiloru cari nu-lu ieau de buna-voie. Chinin'a se da in mai multe dile in timpulu liberu; daca friguri vinu in tóte dilele, se se dea chinin'a indata dupa trecerea accesului (dupa trecerea caldurei si a nedusiélei) si cu 3 óre inaintea accesului urmatoru; daca nu vinu in tóte dilele, se se dea chinina si in diu'a libera. Prafulu de chinina se amesteca intr'o lingura cu puçinu lapte. In comunele rurale cáta se se afle la fiacare primaria unu numeru de prafuri mai mici de sulfatu de chinina pentru copii si altele mai mari pentru ómeni mari. Mumele cari alaptédia copii si se bolnavescu de friguri, trebuie se ia asemenea chinina; in acestu casu chinin'a nu face nici unu reu copilului de titia, ci din contra frigurile nevindecate strica laptele si vatema sanatatea copilului. Nu este adeveratu cá sulfatulu de chinina imfla splin'a; splin'a si ficatulu se imfla din friguri nevindecate. Chinin'a nu cere nici-o dieta osebita, ci bolnavulu care a luat chinina póte mancá lapte, brandia, oue, carne si póte bea puçinu vinu.

„Eu se moru!
Eu! nici o-data!
Vi-o lume incrunzata,
Via valuri mari de focu, . .
Nici cá m'oru clintí din locu!
Totu ce'i verde s'a uscá!
Riurile voru secá,
Si pustiulu totu mereu
S'a lati'nprejurulu meu,
Dar eu vecinicu in picióre
Pintre valuri ardietóre,
Pintre órdele avane, . . .
M'oiu luptá, luptá-voiú fórté
Fár' a fi atinsu de mórte,
Cáci románu sum in putere
Si románu'n veci nu pere!“

Asia crede poporulu nostru románu!

Si pe acésta basata nici „Societatea pentru cultur'a si literatur'a romana in Bucovin'a“ nu voesce se créda, cum-cá unu Georgiu Hurmuzachi, fundatoriulu si parintele ei a muritu, séu c'ar puté pentru ea se móra vre-o-data! Nu, elu n'a muritu, ci obositu de atáta activitate neadormita, s'a retrasu numai la locul de repausu, indemnándu-ne de acolo cu multele exemple, ce ni le-a lasatu dreptu indreptariu in feliurite intreprinderi nationale, culturale si patriotice, si acceptándu dela noi ingrijirea si iubirea ficei sale: a „Societatii pentru cultur'a si literatur'a romana in Bucovin'a“ — cu aceea-si sinceritate si abnegatiune, cu carea a iubít'o si elu atátu pre ea cátu si pre noi.

Dar póte, fratiloru, se fimu ingrijati de sufletulu lui si de responsulu, ce'lu va dá acesta prea dreptulu judecatoriu, candu ii va cere séma despre activitatea desvoltata pe acésta lume?

Nu! Nici de acésta se nu ne'ngrijimu! Cá-ci lauréulu rege alu poesii române a storsu ceriulu prin divinatiune si acestu secretu. Nu ve ingrijiti, cá-ci repausatulu Georgiu Hurmuzachi va responde cu cugetu curatu si liniscitu, va responde de'mpreuna cu neuitatulu seu parinte, de'mpreuna cu fratii sei: cu marele Constantinu, cu prea eruditulu Endoxiu si cu divinulu Alecu, — va responde de'mpreuna cu'ntrég'a ginte latina:

„Dómné, in lume cátu amu statu

Pre Tine te-amu represintatu“.

cá-ci Tu si numai Tu esti isvorulu adeverului, alu dreptatii, alu Bunului si alu frumosului, si noi cá románi numai pre aceste le-amu cultivatu!“*)

Dar' tu, iubite parinte repausatu, fundatoriu si presiedinte alu societatii nóstre, tu te vei mirá póte, cá n'audi in aceste momente cuvintele, rostulu celu viu si elocuentu alu substitutului teu devotatu causei nóstre intocma cá si tine, si carele s'a bucuratu prin tóta petrecerea ta aici la noi de deplin'a ta incredere, iubire si stima, — te vei mirá póte, cá n'audi vócea lui Calinescu! Vei fi asteptándu s'audi versulu lui Sbier'a, si'nca atátoru alti adepti ai causelor nóstre nationale, cari au compusu faiang'a condusa de tine cu atáta succescu, cu cari ai castigatu pentru patri'a nóstra, pentru limb'a si legea nóstra — pentru numele románu unu triumfu atátu de frumosu, de v'ati facutu nemuritoru, — te vei mirá póte, cum de vinu se-ti vorbescu eu celu mai ténery si mai debilu dintre ei, si me vei întrebá: „Cum? ei m'au uitatu, m'au parasitu pre mine si caus'a nóstra atátu de iute“, — apoi afla, iubite parinte, cá ei, petrunci de greutatea momentului, consciuti de marea loru detoria, ce o au fatia de iubít'a ta fica, — de „Societatea pentru cultur'a si literatur'a romana in Bucovin'a“, s'au intiepenitu in postulu parasitu de tine, s'au prefacutu in stânci mute dar' formidabile in jurulu temeliei institutului nationalu alu patriei nóstre, pentru cá se nu pata nici o scadere! — Nu, iubite parinte, nici ei, nici altii, nici nime dintre noi, cari purtamu numele de románu si 'n care bate inca o áanima romanésca, nu te va uitá, nu te va puté uitá nici-o-data!

Pausédia deci in pace si linisce, ér' tierin'a fia'ti usióra!“

Cu acésta se'nchieiara ceremoniile la mormentu.

Dar' si re'ntórcerea dela mormentu o sciú prefate innaltu P. S. S. parintele arhiepiscopu si metropolitu in unu actu de deosebita stima si recunoscintia cátra prea nobilulu repausatu: „intor-

*) Aici trebuie se facemu cunoscutu prea onorati-loru nostri cetitori, cum-cá passagiulu ce urmédia mai departe, — cumcá inchiárea cuventarii acesteia nu s'a pututu tiné la mormentu in form'a data aici, adeca cum érá planuita de cátra oratoriu, ci „mai scurtata si modificata“, fiindu-cá precuviosia sa parintele archimandritu Mironu M. Calinescu se vedíu silitu a vorbí, desi declarase in sinulu comitetului, cum-cá nu va vorbí in nici unu casu si desí nu insciintiase de feliu pre oratoriu despre schimbarea programei in chestiune. — Oratoriulu.

cându-se excepționalmente de'mpreună cu toți ceilalți preoți pontificanți „în ornate” până la santa catedrală, cu deosebire numai, că nu mai multu pe josu, că cătra mormentu, ci în trasuri.

Romani!

Astu-feliu înmormântara Bucovinenii pe Baronulu Georgiu Hurmuzachi!

Inse memori'a lui și a celorlalți frați repausati, totu asia de meritosi, că și elu, — cum s'ar puté ôre onorá și perpetuá mai potrivit de cătra „romanii bucovineni”, de cătra „toti romanii” în genere?

— Făra 'ndoiéla că prin imitarea nobileloru exemple, ce ni le-au datu prin tóta viétia loru, — dar' apoi, dupa modest'a parere a subscrisei redacțiuni, — și prin ceva mai concretu, prin unu „monumentu demnu de meritele loru și de românimea recunoscatória” — prin o fundatiune intitulata

„Fundatiunea Hurmuzacheniloru”.

Spre acestu scopu deschide redacțiunea „Aurorei române” o lista de contribuire, făcându însași modestulu începutu cu 10 fl. v. a. și adresându romaniloru urmatoriulu

Apelu

„Frați români din patru unghiuri!”

Éta timpul adi sositu,

Unde meritulu, virtutea,

Pretindu „Dreptulu cuvenitu!”

Grabiti deci a aretare

Lumii și lui Dumnedieu,

„Cum-că le sciti și stimare,

Faceti „Faptu” proiectulu meu!*)

Redacțiunea Aurorei române.

Retragerea principelui Gorciacoff.

Mare bucuria și veselie a produsu asupra nemtiloru și a unguiloru scirea sosita dela St. Petersburg, că prin ucasu imperatescu, principele Gorciacoff este dispensatu dela conducerea afaceriloru straine ale Rusiei și că de urmatoriu alu seu este denumitu dlu de Giers, care a substituitu déjà de doui ani pe betranulu cancelariu și despre care se dice, că este mai puțin ostilu Austriei și Germaniei și că este unu zelosu aparatoru alu pazei.

Principele Alesandru Mihailoviciu Gorciacoff este nascutu în 1798, prin urmare de 84 ani și a fostu denumitu că ministru de externe în Aprilie 1856. Densulu a condusu politic'a esterna a marelui imperiu rusescu în decursu de aproape 26 ani și nu odata în periodulu lungi sale cariere diplomatice, pacea seu resboiulu a depinsu dela votulu seu.

Este necontestabilu, că unulu și nu tocmai celu mai secundaru scopu alu politicei sale, a fostu slabirea și nimicirea „ingratei” Austrie, pe care că adeverat rusu o a uritu cu pasiune nedumerita și din adenculu sufletulu seu. Că și rivalulu seu principele de Bismark, asia și cancelariulu rusescu n'a lasatu se tréca o singura ocașiune binevenita, pentru a face reu Austriei și a 'i întinde cele mai periculose curse. Este meritulu nestirbitu alu îngamfatorulu și miopiloru diplomati austriaci, că ei n'au vediatu cursele ce li se întindu și atunci candu ei se credeau mai siguri a le fi încungiuratu, se trediau că erau prinsi. În 1866 candu Austri'a jacea la piciórele comitelui de Bismark, infranta prin desastrulu suferitu pe campiile de resbelu ale Boemiei, principele Gorciacoff nu s'a întrepusu cu unu singuru cuventu macarulu în favorulu Austriei invinse. Indata dupa înfrangerea și caderea lui Napoleon III la Sedan, cancelariulu rusescu a fostu acela, care prin organele sale a datu poporulu rusescu faimós'a parola, că: „drumul la Constantinopole trece prin Vien'a”, cu scopulu invederatu de a paralísă și contrabalantiá parol'a principelui de Bismark, care disese Austriei umilite: „missiunea ta deací 'nainte este în Orientu.”

Erá lucru prea firescu că principele Gorciacoff avendu a executá testamentulu lui Petru celu mare alu Rusiei și purtandu contu de aspiratiunile de unitate ale tuturoru slaviloru, dupa esemplulu datu dela Berlinu, se combata pe Austri'a cu tóte mijlócele și pe fatia și pe ascunsu. Pentru diplomati'a austro-ungara cancelariulu rusescu érá celu

mai antipaticu și mai temutu adversaru și prea usioru ne potemu deci esplicá marea bucuria a cercuriloru diplomatice și politice din monarchia dualista, aflandu despre definitiv'a lui retragere, dela conducerea afaceriloru straine ale Rusiei. Se dice că, imperatulu Austro-Ungariei va oferi, din incidentulu acést'a o înalta decoratiune principelui Gorciacoff. Se fia ôre acesta, o ironie asupra vechiulu adversaru seu o sincera recunoscintia pentru meritele octogenariulu diplomatu? Lumea și-o pôte esplicá dupa cum i va conveni mai bine. În totu casulu comitele Ignatieff și generalulu Scobeleff nu voru fi mai puțin zelosi în a isi castigá bunele gratii ale Austriei, pe aceeasi cale că și maestrulu loru principele Gorciacoff, acarui scolari docili și ascultatori au fostu în totudeauna.

Camilu.

Romani'a.

— Bucuresti, 24 Martiu (5 Aprile). (Coresp. part.)

(Urmare și fine.)

Academi'a tinu în decursulu sesiunei 27 siedintie, din care 5 au fostu publice. Regele assistá la doue că presedinte. Mai. Sa regin'a inca totu reconvalescenta, ne potendu assistá niciodata că membru de onóre, isi aratá affectiunea sa cătra acestu institutu de cultura superiöra prin tramitarea unui exemplariu din alta serie de poesii publicate la Bononi'a sub titlu „Stürme” von Carmen Sylva și 1 exemplariu din Biografi'a sa scrisa de dóm'n'a Mite Kremnitz, Breslau 1882. În cursulu anulu espiratu regele și regin'a facura Academiei alte câteva presente pretiöse.

Toti membrii Academiei au regretatu multu absentia prea demnulu fostu presedinte Joani Ghica, actualu ministru plenipotentu alu Romaniei la Londr'a, alu domnulu Nic. Cretulescu aflatoriu în aceeasi calitate la St. Petersburg, ambii adevirati patriciani în sensulu classicitatiei antice. Totu asia doriau cu totii că se mai védia odata în midiuloculu loru pe venerabilele septuagenariu dn. prepositu Timoteu Cipariu.

Presedinte pe trei ani urmatori fu alesu cu voturi unanime onor. domnu Dimitrie Sturdza, prea bine cunoscutu natiunei nu numai că omu alu sciintieloru și anume zelosu cultivatoriu alu istoriei, ci și că unulu dintre cei mai eminenti barbati de stat.

În patru siedintie publice s'au tinutu mai multe dissertatiuni. Episcopulu Melchisedecu: Biografi'a lui Dionisie Romanu, de origine din Salisce în distr. Sibiiului, fostu episcopu de Buzeu; dn. Poni: Despre formatiunile cristaline dela Brosceni în Moldov'a unde se afla urmele vechiloru mine de feru; dn. Gr. Stefanescu: Studia geologice asupra cursulu Dambovitiei; dn. Sim. Fl. Marianu: discursulu seu de receptiune asupra Chromaticeii romanesci, (arta de vapsitu cunoscuta mai alesu femeiloru nostre); dn. Vinc. Babesiu: Biografi'a lui Andreiu Mocioni de Foen; dn. Vas. Maniu: Miscarea literaria straina relativa la originea, istoria și limb'a romaniloru, sau recensiuinea mai multoru publicatiuni aparute în cei doi ani din urma, mai alesu în limbile magiara și germana; dn. Spiru Haretu membru corespondente: Observatiuni meteorologice și miscările apei. Au mai fostu și alte dissertatiuni, pe care pentru scurtimea timpulu nu le mai pociu înregistrá la loculu acesta.

La câteva premie de 2500, 4000, 5000 l. n. nu intrá nici-unu operatu; se voru publicá concurse noue. Unu concursu filologicu s'au cassatu din cauza că în cinci ani nu s'au aratatu nimeni la elu. Se vede că și gramatistiloru le este uritu de gramatica, apoi se nu le fia uritu negramatistiloru, bucheriloru, balbaitoriloru, coruptoriloru de limba, logiotatorulu, și la toti ton patera?

Sectiunea istorica a tinutu 11 siedintie partiali și credemu că urmele loru se voru cunoște în 2—3 ani. Pentru cercetari istorice s'au votatu 6000 l. n., înse nu pentru de acelea, cum a fostu venita un'a din Banatu, traductiune dupa Carras istoria Moldovei și a Munteniei, pe care nu dá nimeni nimicu; cu tóte acestea traductorulu avuse curagiulu de necreditu că se o trimita de a dreptulu regelui rogandu pe Mai. Sa, că se 'io recomande Academiei. Las' că Carras mai fusese tradusu și publicatu înainte cu câtiva ani de cătra unu bucurescénu, care pe atunci nu sciá se faca altu-ceva mai bunu, dara apoi se pare că noulu traductorulu din Banatu a remasu cu totulu inapoia vécului seu, și nu scie că dela 1791 de candu francesulu Carras fiindu la Varsavi'a, înseilase acea

„istoria” încarcata de fabule și totusi saraca că unu siórice din o biserica calvinésca, s'au adunatu și folositu multime nenumarata de documente autentice pentru istoria tuturoru tieriloru formate din vechi'a Dacia, că înse nici chiaru cu acestea la mână nu prea cutédia nimeni a dice că a scrisu istoria intréga, curgatoria fara intrerupere, fara lacune, deserte, indoieli.

S'au mai aflatu și altii carii ceru dela Academia că se le tiparésca traductiunile ori alte operate cu speșele proprie. S'a publicatu de repetite-ori mai alesu de cinci ani încóce, că Academia nu are nici-unu banu destinat pentru tiparituru neintrate la concursu conformu regulamentulu, necensurate și netrecute prin votulu adunarei sale generale. Rogu și eu din nou pe literatii nostrii carii voiescu a intrá în relatiuni cu Academia, se o faca numai conformu regulamentulu ei, pe care'lu pôte avé oricine.

În loculu repausatulu membru dr. P. Vasiciu s'au alesu membru actuale cu $\frac{2}{3}$ voturi onor. dn. cav. Florianu Porcius în sectiunea scientifica atâtu că unulu din cei mai buni botanisti, câtu și că a înmultitu dictionariulu limbei nostre cu multime de nomenclaturi curatu romanesci adunate dela poporu.

Multe asi mai avea se ve scriu de aici, am auditu înse, că veciniloru dela Clusiu nu placu nicidecum corespondentiele de aici daca nu mergu spre ex. dela dn. Vándori, și asia ii lasu se le cada bine colacii de pasci. Un'a totusi n'ar trebui se'i supere precum 'ia suparatu buna-óra espositiunea dvóstra din Septembrie. Aflati că în urm'a aceleia s'au adusu la asilulu Elen'a Dómna 27 de resboie de sistema noua, s'au angajatu la ele femei din comunele dvóstra de prin pregiurulu Sibiiului și Miercurei. 15 resboie sunt în deplina activitate; se mai astépta vreo 13 că se fia cu totulu 40. Se alegu din fiacare comuna câte 2 fete din cele mai laboriöse și se aducu la asilu că se invetie bine a tiese cu sporiu indiectu mai mare decâtu se pôte pe hodorógele primitive; daca invétia bine totulu, resboiulu se daruesce loru, că se fia de modelu, se'si faca tóte totu asia. Se impartu resboie pe la tóte districtele. Câtiva maestri din capitala au și invetiatu ale face perfectu. Se voru face mai multe mii. Unu resboiu e la regin'a în o camera din apartamentulu seu, pentru domnisióre. Spuneti ve rogu la mamele celoru trei orfane, 2 din Sibiiu, 1 din Zarandu, că ficele loru sunt sanetóse, grascióre că pepenii, invétia și se póta bine. Mam'a, în a caroru grija sunt date, canta cu ochi de angeru la ele.

M. S. Regele, dupa propunerea consiliulu de ministri, tramitendu A. S. R. Principelui Carol-Anton de Hohenzollern, Augustulu Seu Parinte ordinulu „Corón'a Romaniei”, în amintirea proclamarei Regatulu, a primitu de la Alteti'a Sa Regala urmatórea scrisóre:

Sire și prea scumpe Fiu!

Grabescu a aduce Majestatei Vóstre multiu-mirile Mele pentru dovéd'a de affectiune ce 'Mi ai datu bine-voindu a 'Mi tramite insemnele ordinulu Seu „Corón'a Romaniei.” Ele 'Mi au fostu remise de cătra D. I. Kalinderu împreuna cu diplom'a contra-semnata de consiliulu de ministri alu Majestatiei Vóstre. Satisfactiunea ce am simtitu la primirea acestui actu oficialu a fostu marita inca prin expressiunile magulitóre ce elu contine. Asociandu-se cu atâtă grabire la unu suveniru scumpu ânimei Mele, guvernulu Majestatiei Vóstre 'Mi a datu o noua și pretiósă dovéda de affectiunea ce nutresce pentru Regele seu, fiulu Meu prea iubit, și de osebita stima ce are pentru Parintele Suveranulu seu. Acésta cugetare a trebuitu negresitu se Me misce adéncu și se umple ânim'a Mea de recunoscintia.

Rogu pe Majestatea Vóstra se bina-voiesca a aduce la cunostinti'a consiliulu Seu de ministri, d'impreuna cu sentimentele Mele de înalta consideratiune, continutulu acestei scrisori, și a crede pururea în nestramutat'a iubire și amicia a devotatulu și afectionatulu Seu parinte.

Sigmaringen, 28 Februarie 1881.

Carol Anton

Principe de Hohenzollern.

Otravitórea dela Giurgiu.

Otravirea copilei Elis'a.

Destulu de oribila e fapt'a Alexandrinei Dumitrescu, fara precedentu e crim'a ce a comis, pentru că, izolata de imprejurările ce ne rămâne se relatamu, se privimu déjà în acusat'a unu monstru fara sémănu. Isi ucisese

*) Tóte onoratele redacțiuni romane sunt rogare a reproduce intregu acestu articulu, seu celu puțin acestu apelu. — Contribuirile adresate directu „redacțiunii „Aurorei române” în Cernauti se voru cuitá regulatu în acésta fôia. — Red. „Aur. rom.”

barbatulu care o iubea; care mersese cu sacrificiul până a acordă soției sale totu; până a închide ochii asupra necredinției sale; până a'i plăti toalete si unu luxu care ar fi pututu face gelōsa pe o femeie cu o pozițiune socială si o avere alt'a de cătu a sa. Vestimentele de pretiu, rufări'a fina ce s'a gasitu in garderōpele sale, atesta faptul că Joanu Dumitrescu, nu se dedea inapoi de la nici unu sacrificiu. Totu pentru densa, nimicu pentru elu, pareă că fusese devis'a acestui barbatu modelu. Si in schimbu, ce a obținutu nefericitulu?

Amu disu, dela inceputu, că o afinitate intima a existatu in suferințele tatalui si durerile fiicei sale; acelēsi simptome cari declarasera mōrtea lui Joanu Dumitrescu, provocasera si bōl'a copilei. Tōte aceste imprejurari recapitulate, publiculu nu a esitatu a se rosti si a dice: *cine a otrăvitu pe tatalu, a otrăvitu si pe fetitia*. De aceea, că si in primul faptu, rumōrea generala a denunțiatu si acēsta crima.

Copil'a Elis'a, avea in anulu 1880, epoc'a mōrtiei sale, 7—8 ani. Dotata cu o inteligenti'a rara, ea facea admiratiunea tuturor si pasiunea tatalui seu. Joanu Dumitrescu isi iubia toti copii, dar de preferenti'a pe Elis'a. Sburdalnic'a fetitia, spunea tatalui seu totu ce se petrecea in casa: Visitele curtesanilor mamei, miscarile, apucaturile Alexandrinei, erau raportate lui Dumitrescu cu o fidelitate suprainditiōia. In limbagiulu seu naivu, ea aratā cum *nenea* cutare a tînutu pe genunchi pe mam'a sa, cum o sarutā; cum *nenea* cutare, trecēdu pe la ferēstra, i-a facutu bidiele, i-a facutu semne; in fine, cum Alexandrin'a isi intrebuințā timpulu pe canda barbatulu seu erā ocupatu la tribunalu.

Acusat'a cautase se deshere pe Elis'a de acestu obicei; dar copil'a pareă incorigibila. Alexandrin'a Dumitrescu, mersese cu rigōrea, pe canda erā la tiēra, a o bate asia de multu, in cătu serman'a fetitia, din caus'a acēsta, a avutu unu atacu de epilepsie.

Astfelu, canda acusat'a dobandi convigerea că fia-sa erā unu obstacolu seriosu pentru viēti'a desfrēnata ce ducea, ea isi propuse se nimicēsa pe acestu denunciatoru inconșientu.

In creeri'a acestui monstru, canda o idee se concepea, ea nu intardiā se ia o forma, se nasca si se puna in mișcare.

In diu'a de 7 Septembrie 1880, — ajunulu s-tei Mariei — Elis'a, copil'a cea mai mare a lui Dumitrescu, s'a sculat sanetōsa. Versaturile repetate, taieturile la pantece si la stomacu, esirile afara ce simti fetiti'a curēndu dupa acēsta, i racira membrele, i inleștara corpulu. D-rulu Alexescu e chematu. Acestu medicu, savantu că si colegulu seu Aldescu, a crediutu că bōl'a copilei erā o *menengita*. Pe bas'a acestei diagnose straine, elu i prescrie o ordonanti'a si plăca, asigurandu pe cei din casa, că Elis'a nu mōre. Dupa vre-o patru ore inșe infortunat'a fetitia espira. A dou'a di, 8 Septembrie, copil'a e inmormontata in cimitirulu Smărd'a, pe bas'a unui certificat alu d-lui Alexescu, că Elis'a murise de *scarlatina*. Martorii Gergin'a Nedelcovici, Rose Stefanescu, Mariti'a Biliargiōica si altii, confirma că copil'a se sculase sanetōsa, si că se jucase prin curte.

Daca lucurile sunt astfelu, cum se face că acelu copilu sanetosu se piēra d'o data?

Declarațiunile acusatēi asupra acestui faptu sunt de o importantia capitala.

In primul seu interogatoriu dela 30 Septembrie, Alexandrin'a Dumitrescu arata: In acea di, fiindu Dominica, barbatulu seu a mersu la biserica. Abia plecase si Elis'a s'a inbolnavitu. Fetiti'a nu a luat nimicu in acea diminiētia de cătu o linguriti'a cu dulcētia de zaharu arsu, ce i'a datu tatalu seu. Candu cele d'antaiu simptome s'au manifestatu, acusat'a spune că a trimesu dupa barbatulu seu. Joanu Dumitrescu s'a suparatu pe densa si a refusat deocamdata se chime pe doctoru. Inșe, Elis'a mergēdu din reu in mai reu, doctorulu Alexescu a fostu adusu, dupa insistenti'a ei. Copil'a mōrta, barbatulu seu i facea curagiū si o rogā se taca. Cātu a zacutu fetiti'a, Gergin'a Nedelcovici, matusia acusatēi, s'a aflatu lānga densa.

Totu in diu'a de 30 Septembrie, Alexandrin'a Dumitrescu a fostu depusa.

(Va urma.)

Correspondenție particularie ale „Observatoriului“.

— (Graniti'a satmarēna a romanismului.) Martiu 25 st. v. 1882. Onorate domnule Redactoru! Multe presiuni am cetitu in diariulu pretiuitu alu d'vōstre, ce le-au facutu si le facu oficialii magiari asupra poporului romanu, care i sustiene diu sudōrea sa crunta. Inșe se-si fi demascatu intru atātā scopulu lorū, precum o a facutu subprefectulu nostru, judece onoratu publicu romanescu din urmatōrea intemplantē, care mi o a enaratu in marturi'a mai de aprōpe trecuta din Satmaru unu tieranu din Odoreu, romanu adevēratu, uimitu de cutediarea cea mare de a'i spune in adunari comunale romanului mostēnu, că trebue se se lapede de gloriosulu nume de Romanu.

In 13 a lunei Februaru a sositu in comun'a Odoreu subprefectulu (solgabireulu) nostru spre a tiēnē alegerea antistiei comunale. Subprefectulu deschidiendu adunarea tiēnē o vorbire, in care rōga adunarea, că pre unu atare se alēga de jude primariu, care se fia unguru bunu, că-ci asiā recere binele tierei.

Alegēnduse de jude primariu unu romanu, subprefectulu i-a predatu sigilariulu comunei in o cuventare espusa cu multu focu, accentuandu, că de si judele alesu este gr-cat. (!) totusi crede, că este unguru bunu . . . , că-ci dēca ar sci, că nu este acela, nu sci ce ar' face (originala espresiune). Mai incolo doreșce, că se vina la cunoscinti'a tuturor locuitorilor din comuna, cum-cā: totu omulu, care locuesce in tiēr'a ungurēsa, pāne ungurēsa māncă, deci este unguru ba trebue se fia unguru si se sci cu totii, că numai atunci vomu fi fericiți, canda in tiēr'a ungurēsa cu totii voru fi unguri, canda nu va fi alta limba numai

cea ungurēsa si alte asemenea cari romanulu amaritu nu mi le-a sciutu spune tōte. Mi-a adausu încă romanulu: că in comun'a vecina Berendu inca si-au repetatu vorbirea sa tīenuta in Odoreu.

Ci unde nici nu visā acolo a datu de temaie d. solgabireu (subprefectu), că-ci unu romanu l'a intreptu dicēdu: ba dieu noi romani suntemu domnule, da de acele tempuri amu ajunsu, că trebue se ne facemu unguri, ei da aceea nu se va intemplā in veci!

De aceste cutēdia se vestēsa oficialii platiti de romani, canda tocma ei māncă pāne romanēsa udata cu sudōrea de sānge a romanului. Audindu aceste mi-a venitu in mīte apelulu comitetulu de 100 din Sāros de a face unguri si din petrii! Sub asiā terorismu vietuescu romanii tocma in marginea, in graniti'a romanismului! Inșe minune necuprinsa de ungurii că romanii inșe se romanisēdia in sentiēmintē si fapte, pre acolo unde sunt conducētori buni romani, vediendu pericululu ce-i amenintia. Deci desiērtā este credinti'a ungurilor, canda dicu, că dēca voru sci vorbi unguresce toti romanii, voru inētā de a fi romani, voru fi unguri, că-ci odoreni totii sci unguresce, fiindu vecini cu Satmarulu, avēdu lipsa de acēsta, inșe o sci si cea romanēsa, care o au vorbitu intre sine si inaintea subprefectulu, ce l'a si dorutu fōrte; asemenea si Berendani.

Deci romanii pre lānga tōte presiunile si persecuturile, pāne ce voru avē preoti bravi, nefricosi si romani buni, si invetiatori asemenea acelora, din ce in ce voru deveni mai romani in sentiēmintē si fapte. Insulte de aceste inca i facu mai tenaci pre romani de a-si aparā limb'a lorū, precum documentēdia casulu berendaniilor.

Am voitu dara se ve aretu domnule Redactoru, că si noi romanii de pe margine mai traimu inca, de si sub asupriri ne mai audite.

Unu granitieriū romanu.

Sciri diverse.

— (F. Z. M. Ferdinand baronu de Bauer,) comandantulu militarū din Sibiu, a fostu denumitu de generalu comandantu in Vien'a. In loculu seu va veni F. M. L. Joanu baronu de Appel, actualu comandantu militarū in Timisior'a.

— (Casu de mōrte.) Cu adēnca parere de reu aflamu că in 10 crt. a muritu in Sebesiu d-lu Simeonu Balomiri, prea bine cunoscutulu primariu in pensiune alu acelu orasiu, in etate de 74 ani. Fia-tierin'a usiōra si memori'a neuitata.

— (Focuri.) In Ocn'a Sibiiului a isbuenitu in 12 l. c intre 1 si 2 ore p. m. unu mare focu, care a consumatu in timpu fōrte scurtu, preste 28 case si siuri; au peritu si 3 vite. In 10 crt. au arsu 2 case in Clusiu. In aceeasi di au arsu si in Kēzdi-Vasarhely. Precum amu disu mai daunadi, cronic'a incendiiloru a ajunsu a fi permanenta in diariēle nōstre. Că acēsta nu este semnu bunu si-o pōte esplicā oricine, fāra nici unu altu comentaru din partea nōstra. Miserie si desperare!

— (Avisu.) Subscrisulu. că maiestru croitoriu de vestiminte barbatesci civile si preotiesci (reverendi) stāndu in referinție favorabile cu cele mai solide firme ale fabricelor si comerciantiloru de postavuri si materii recerute la meseri'a mea, — la indemnulu unoru barbati interesati pentru prosperarea meseriesiloru m'am asiediatu aicia in cetatea Sibiu in firm'a speranti'a: că precum si pāna acum — in fostulu meu domiciliu Abrudu — am nisuitu a satisface pe deplinu comandariloru de cari m'am bucuratu. asiā 'mi voiu dā tōte silintiele, că prin servire prompta si acurata, pe lānga pretiuri convenabile, se-mi cāsitigu cătu de multi comandatori de vestiminte si astfelu se me potu impartasi si aicia de binevoitoriulu sucursu necesariu la unu succesu imbucuratoriū alu intreprinderii mele. Recomendāndu-me pl. tit. publicu din locu si din provincia imi iau voia a'lu rugā cu totu respectulu pentru binevoitoriulu seu spriginu.

Sibiu, 16/28 Martiu 1882.

Cu profunda stima
Artemiu Trifanu,
croitoriu de vestiminte barbatesci
in strad'a macelariloru Nr. 11.

— (O apostrofare.) Dle Petru Muresianu! In Nr. 13 alu „Observatoriulu“ din 22 Februaru a. c. ai uitatu pre unii din contributori benevoli si inca acum adou'a ora. Aveti bunetate deci a ve uitā la listele de contribuire si dēca referati ceva verogu acēsta a o face in sensulu adevērului si nu uitati de alta data pe cei cari totudēuna contribuescu spre scopurile filantropice, cum ati facutu acuma cu list'a celoru din Ocn'a Desiului.

Datu in Ocn'a Desiului la 29 Martiu 1882.

Teodoru Tamasiu,
docente gr-cat.

— (Societatea de lectura) a tinerimei studiōse dela institutulu pedag-teolog. din Aradu va tiēnē o sedintia publica in diu'a de Duminec'a Tomei (4/16 Aprile 1882) in sal'a insitutulu pedagogico-teologicu, cu program'a de mai la vale. Inceptulu precisu la 7 ore sēr'a.

NB. Ofertele marinimōse, in favorulu bibliotecei societati, voru fi primite cu multiamita, si se voru cuitā pe cale publica prin cassariulu societati dlu Joanu Trailescu, teologu de cursulu II.

Din increderea societati:

Liviu Beldea, secretariu.
Joanu M. Evutianu, vice-presedinte.

— (Program'a.) 1. „Cuventu de deschidere,“ rostitu de conducētoriulu societati prof. Teodoru Ceonte. 2. „Destēptate Romane,“ quartetu esecutatu de corulu vocalu sub conducerea prof. de musica Hendl. 3. „Oda statuei lui Mihaiu Vitezulu,“ poesie de V. Alesandri, declamata de Joanu Hadanu teol. curs. III. 4. „Hor'a Severinului,“ piesa esecutata de corulu instrumentalu sub conducerea lui Virgiliu Papp teol. curs. II. 5. „Misiunea preotulu romanu,“ dissertatiune de Joanu Hamsea teol. curs. III. 6. „Canteculu strainatati,“ duetu, esecutatu de Georgiu Draga teol. curs. II, si Traianu Pacu prep. curs. III. 7. „Cum stāmu?“ poesie de Julianu Grozescu declamata de Terentiū Nonu teol. curs. I. 8. „Elisabet'a Dōmn'a,“ quartetu esecutatu de corulu vocalu. 9. „Doue pagini de auru din istori'a poporului romanu,“ dissertatiune de Joanu M. Evutianu teol. curs. III. 10. „Ardelēn'a,“ esecutata de corulu instrumentalu. 11. „Balcescu murindu,“ solo, esecutatu de Iliā Baia teol. curs. III. 12. „Sil'a,“ poesie de C. Boliacu declamata de Joanu Moldovanu teol. curs. II. 13. „Soldatulu romanu,“ esecutatu de corulu instrumentalu. 14. „Cuventu de inchidere,“ rostitu de conducētoriulu societati.

Pretiiurile cerealeloru

si altoru obiecte de traiu au fostu la

11 Aprile st. n. in Sibiu:

Grāu, dupa cūalitati	1 hectolitru fl.	8 — 8 80
Grāu, amestecat	1 „	6 80 — 7 60
Secara	1 „	5 10 — 5 50
Papusiōiu	1 „	4 70 — 5 10
Ordiu	1 „	5 60 — 6 —
Ovesu	1 „	3 20 — 3 60
Cartofi	1 „	2 50 — 3 —
Mazare	1 „	10. — 11. —
Linte	1 „	12. — 14. —
Fasole	1 „	6 50 — 7 50
Lardu (slanina)	50 Kilogram.	35. — 37. —
Untura (unsōre topita)	50 „	34 — 35
Carne de vita	1 „	46 — 48
Oua 10 de	1 „	— 20

Cursuri de București in Lei noi (franci).

12 Aprile st. n. 1882.

Fonduri de Statu:

Rent'a romana 1875 5%	1.	89. 3/4
Rent'a romana amort. 5%	„	89. 3/4
Rent'a romana (R. conv.) 6%	„	96. 3/4
Obligatiuni de Statu C. F. R. 6%	„	—
Inprumutulu Stern 7%	„	—
Inprumutulu Oppenheim 8%	„	—
Inprumutulu Municipal 8%	„	101. 1/2
Inprumutulu orasiu lui București cu lose	„	30. —

Valori felurite:

Creditu fōnciaru ruralu 7%	„	101. 1/2
Creditu fōnciaru ruralu 5%	„	87. 1/2
Creditu fōnciaru urbanu 7%	„	99. 5/8
Creditu fōnciaru urbanu 6%	„	92. —
Creditu fōnciaru urbanu 5%	„	86. 1/2
Obligatiuni Casei Pens.	„	225. —

Conformu parerei identice a unui mare numeru de ilustru medici practici elvetiani, germani si austriaci, si a mai multoru foi de specialitate, pilurile elvetiane preparate din erburu medicinali elvetiane prin farmacistulu R. Brandt in Schaffhausen, s'au adevēritu prin compōitiunea lorū fericiatā, fāra nici-o materia stricaciōsa pentru corpū in tōte casurile in care a fostu necesariu de a provocā unu scaunu fāra iritatiune, de a departā aglomerari de fiere si de flegma, de a curatā sangele, precum si a vivificā si a intari de nouu intregu aparatulu de mīsture — cā unu remediū eftinu, realu, sicuru si nedurerosu, care este demnu a fi recomandatū ori-cui.

Se se cēra respicatu: pilurii elvetiane dela farmacistulu R. Brandt, care se vendu numai in dose de tinichea cōtīnēndu 50 piluri cu 70 cri si in dose mai mici de proba 15 piluri cu 25 cri. — Fiacare cutiōra cu pilule veritabile elvetiane trebue se aiba vigneti'a de susu, crucea alba elvetiana pe fundu rosu cā si cifreulu fabricatorulu.

Prospecte care cōprindu intre altele nūmerōse pareri de ale ōmeniloru de specialitate despre folosulu lorū se dau gratis in farmacii urmatōre:

Sibiu la dnu farmacistu Augustu Teutsch; M. Osiorheiu la dnu farmacistu Danielu Bernardy. Acestu medicamentu veritabilu se pōte aflā si in fiacare farmacia buna din Austri'a.

(54) 5—12